¶ De heteroclitis nominibus.

¶ Grãmaticæ VVhitintonianæ Liber tertius de nominum hetero-clisi.

Rober. VV. tetrastichõ ad lectorẽ.

Protheos vt possis varios dinoscere vultus
Tyresię sexus ambiguosq; senis.
Salmacidos ne vndis coeãt heteroclita mi-
Hoc vvhitītoni voluito lector op⁹. (xta

¶ Eiusdẽ distichon in Zoilũ.

Cornua Rhinoceros, dentẽ ni Zoile ponas
Sãguinolenta feret tela Hecatebeletes.

¶De nominum heteroclisi.

Quum de heteroclitis varia inter grāmaticos sit dissentio: que legentis animum adeo perplexum hinc inde distrahit: vt nesciat quo vultū tendas mutantē protheca nodo. Huic incommodo suppetias ferre studui: perlustratis probis authoribus; collegi que lege grāmatica tritior vsus obseruanda censet heteroclita. Annotauimꝰ etiā quedā: q̄ apud pscos licet in precio haberentur: apud recētiores tñ ob vetustatē abscoleta dicātur. Legimus apud Plautum delicia feminino gñe ⁊ singulari nūero: ⁊ apud Ciceronē nex: ⁊ apud alios alia multa: que lex grammatica vetat. Quarene q̄ veteribus licuit scriptoribus: tibi quoq; licere in ea re putes: aut q̄ raro inuentū est: aut figurate vel incuria quadam elapsum: in tritum vsum vsurpare arroges probabiliter subiunximus precepta.

¶Aptotum vel monoptotū est q̄ vnā vocem habet per omnes casus: vt gummi.
¶Diptotum est q̄ duos casus habet diuersos: vt tabi tabo.
¶Triptotum quod tres. vt templum templi templo.
¶Tetraptotum quod quattuor. vt gener generi genero generum.
¶Pentaptotum quod quinq;. vt castus casti casto castum caste.
¶Hexaptotum quod sex. vt totus totius toti toto tote totum.

¶De nominibus heteroclitis.

¶Heteroclitum nomen est quod vario modo declinatur. ¶Heteroclisis est varia nominū declinatio: que quidem fit casu/numero/genere/declinatione/⁊ voce: fitq; defectu/abundantia/⁊ variatione.

¶De nominibus quæ vnam terminationem habent: singularia tantum.

Hęc aptota feres singlari neutraq; tantum
palme of the hande. fyre. ſ gen⁹ frumenti. nothyng. iustum. iniustū.
Hir pyr pus & ador nihil & nil fasq; nefasq;.
nomē oppidi. vt gummi. vt cornu. .i. pro sola voce sumpta.
Cim sic clausa per i/simul u/vox materialis.
.ſ gñm. tryfullynge wycked.
Et commune trium: ungas nequā simul adde
a whale. nemꝰ Thessalie. a pōde weyght.
Hæc cete & tempe pluralia, pondo triumq;
so many. as many.
Hęc generum tot quot totidem numeralia cuncta
vt quattuor/decem/viginti/quadraginta/octoginta.
Post tres ad centum quę primę sunt speciei.
vt hoc mille indeclinabile.
Mille dat hoc fixum singlari non variatum.
In plālintō hec millia/gtō horū milliū/dtō his millibus. ⁊c.
Cuius pluralis ternæ fit millia flexus.
In plālintō hi ⁊ hec ⁊ hec mille indeclinabile.
Plurali inflexum genus omne est mobile mille
¶Rectum & quintū casum tm̄ habentia.

.i.nti. .i.vocatiui. able. past hope.
Recti vel quinti voces tantum potis expes.
magis aucte. mactus.cta.ctum.
Macte tenet quintum, priscis & mobile flexum.
.i.fortuna. a morren.
ntō. vctō. abltō. ntō. actō. abltō.
Fors dabit o fors forte, luesq; luem lue tantum.
a consumpcyon. sanies & sanguis corruptus.
in ntō. actō. abltō. gtō. abltō.
Tabes dat tabem tabe, at tabi nisi tabo.
¶ Accusatiuum solum habens.
ad magnitudinē: vt sentit Ualla. angl. (as moche)
Instar singlarem quartum poscit sibi solum.
¶ Ablatiuum solum habentia.
.i.astutia. euydent. by byrthe. offre wyll.
Astu cum promptu natu dic sponteq; sexto.
¶ Ntō & vctō singulari carentia.
.i.potestatis.
Singlari recto quintoq; carent ditionis.
an oore. dethe. deynty mete. a prayer. .i.fructus.
Remigis atq; necis dapis & precis addito frugis
a wande or a typpynge a course or
rodde or a cudgell. caret actō. a stydde. possibilitatis.
Verberis & quarto, vicis aufer opisq; datiuum
casus. pluralem.
Plurales retinent omnes, vicis at genitiuum
refusethe. numero.
Abnuit, & casus plurali omnes ditionis.
¶ Dtō vctō & ablatiuo carentia.
ntō & actō. as moche.
Dic bis tantundem tantidem dans genitiuo.
more.
Hoc plus dic recto & quarto, pluris genitiuo,
declinationis.
Hi simul hæ plures, hęc plura vt mobile ternæ.
¶ Vocatiuo tantum carentia.
interrogatiuū. distributiuum. relatiuum.
Quærens distribuens infinitum referensq;
negatiuū. vctō casu.
Atq; negans quinto careant pronomina cuncta.
Exceptis omnis noster nostras meus & tu.
¶ Datiuo & vocatiuo carentia.
Hæc vis, huius vis, hanc vim, dicas & ab hac vi.
Plurali hæ vires, hæ vis dederatq; vetustas.

Maior (greater)
Minor (stronger)

¶Ntm̃ & actm̃ ſolum plurali habentia.

helpe. denyenge

Suppetiæ inficiæ quarto as ſolum retinebunt.
Hæ ſimul has grates, repetũdarum repetũdis.

¶Plurali numero carentia.

Propria cuncta carent plurali, elementa/metalla/
Liquida quæ ſignant/& humi naſcentia/ſicca/
Cum toto ſi ſignet idem pars quælibet. At quũ
Pars non ſignet idem cum toto/pro ſpecieve/
Diuiſa a toto capitur, quum materięve
Pro forma, quũ fit trãſlatio, opinio, & vſus,
Euentus, diuiſio fit, pluralia flectas.
Et quæ natura careant ſinglari, vt Athenæ.

¶Pl̃ali nũero carent propria nom̃a deor̃/hoim̃/vrbiũ/montiũ/ſyluarũ/fluuiorũ/& aliorũ locorũ: & quattuor elemẽta: ignis/aer/aqua/terra. & metalla: vt ferrũ/plũbũ. Et liquidũ: vt oleũ/lac/butyrũ. Et humi naſcẽtia ſicca: vt piper/cicer. Et hoc intelligendũ eſt quoties quelibet pars ſig̃t idem cũ ſuo toto. vt quelibet pars aeris eſt aer/quelibet pars ferri eſt ferrũ/quelibet pars olei eſt oleũ/q̃libet pars piperis eſt piper. Sed qñ q̃libet ps ſignet idẽ cũ tno toto pl̃ales caſus habet: vt in floribꝰ & fructibꝰ. Uñ quelibet pars roſe non eſt roſa. Sĩliter qñ pars ſumitur pro ſpecie a ſuo toto diuiſa: vt aque qñ ſumũtur p fluuiis a mari diuiſis. Terre p inſulis & regionibus a terra cõtinenti diſiunctis. Aut qñ pars p forma alicuius materie accipitur: vt panes p partibus in maſſam rotundã effigiatis. Aut qñ fit trãſlatio. vt ignes quũ ſignt amores. Uirg. Incipe Mopſe pri(ſi quis aut Phyllidos ignes. Aut opinione: vt vulgi qui opinabãtur plures eſſe ſoles. ꝗs Uirgilius imitãs dixit. Quia tãrũ Oceano properant ſe tingere ſoles. quedã etiã vſu pluralem habẽt: vt frumentis apud Maronẽ. Quedã euentu: vt Catones duo fuerunt. Quedã diuiſione: vt Galliarũ. alia belgica/alia celtica. Quedã natura: vt Athene/Cume.

¶Annotatio de qbuſdã pl̃aliter declinatis.

a welſpryng. a ſtãdyng podle. water troubled. a lake or podell.

Plurali flectes fons ſtagnum ac vnda lacuna
playne ſee. a rennyng water. louce or humour. rẽnyng water. a lake or a myre
Aequor ſic fluuius ſuccus ſic flumen & amnis,
a cuppe. a welle or pyt. water. rẽnyng water. a lake or a myre.
Pocula vel puteus laticeſq; fluenta lacuſq;
troubled ſee. water. ſee. drynke. a fenne or a marres.
Et freta cum limphis mare potio, ſicq; paludes
cockell. rue. onyon. peſe. ootes.
Cum lolijs rutas cępas piſas & auenas
benes. ryſe. all maner corne. terre ſytche.
Meloneſq; fabas lentes frumenta lupinos
ſtrawbery. vt roſe/lilia/viole/poma/pyra/ceraſa.
Fragaq; citrullos florum ſic nomina fructus.

¶Annotatio de carẽtibꝰ gtõ dtõ & abltõ pl̃alibꝰ.

Plurali genito terno ſextoq; carebunt,

a mouthe. brass. hony. see. coūtre. encēse. lawe. barley. wyne.

Os æs mel mare far rus thus ius hordea vina
meythe.
pocula. i. potus mellit⁹. mulbery. vt macies (leneſſe). declinationis.

Defruta ſic mulſum morum, ſic nomina quintæ.

edge of ony wepen. ſyght of the eye. a kynde. a face.
maner.

Demptis maneries acies ſpecies facieſq;
noone.
a kynred. a thyng. tymbre. meridies. a daye.

Progenies res materies cum prole dieſq;
a ſpyt or broche. ceteros calus habet: vt verus verubus.

Pluraliq; veru careat tantum genitiuo.

¶ Maſculina ſingularē nūerū tm̄ habentia.
theſee.

Singlari tantum flectes hæc maſcula pontus
blode. ſalte. pyſon. all maner vytel/or meet. duſte. the wange tothe.

Sanguis ſal carcer penus & puluis genuinus
the euen ſterre. idem. dunge. ayre. the world. the ayre.

Veſperus & veſper fimus aer mundus & æther
moſſe. the ſoñe. ſmoke. mudde or ſlyme of the erthe. cingulū veneris.

Muſcus ſol fumus limus veneris quoq; ceſtus.

At quandoq; leges mundos fumos genuinos.

Pulueribus cum ſanguinibus ſed rarius vſu.

¶ Fœminea ſingularia tantum.

Fœminei generis ſinglari hæc flectito tantum,
laude or prayſe. name. helthe. peace. ryches. yonge age. idem.

Gloria fama ſalus pax gaza iuuenta iuuentus
lyght. dethe. lyfe. morren. thyrſt. hongre. olde age.

Lux mors vita lues ſitis eſurieſq; ſenectus
an oke apple. a ſtake of wood. cough. groūde. infeccyon. colere.

Galla ſtrues tuſſis tellus contagio bilis
a faute. vytell. yſſue or chyldre. groūde. ſpryngolde. chaſe. a ſpotte.

Culpa penus ſoboles humus & pubes fuga labes
euentyde. colere. a chylde. a tokē of proue. ſande.

Veſpera cum cholera proles iuncta indole arena
matter of fylthe
hongre. reſte. pardon. reſte. corrupcyon.

Atq; fames requies venia atq; quies ſanieſq;
rotnes of wood or
hoorneſſe. worme eten. yſe. leneſſe. fayth & truthe.

Canicies caries glacies maciesq; fideſq;
a glotony. madneſſe. fylthneſſe. people. plebei.

Ingluuies rabies, ſic illuuies quoq; plębes.

Carioſū lig (worme etē tree).

His ia quæ formant abstracta sequentibus addas

wysdome. innocẽce. malyce. wodnesse. couetousnesse.
sapientia. infantia. vecordia. insania. auaritia.

Ex sapiens infans vecors insanus auarus

sauynge. powerte. prudẽce. remẽbraũce. vtterauce. chyldhod. madnes
pcimonia vl'citas. inopia. prudẽtia. memoria. eloquẽtia. puericia. amẽtia.

Parcus inops prudens memor e(q;)loquẽs puer amens

labour. madnes. wyckednes. powerte.
diligentia. dementia. p rnicies/vl'tas. paupies vel paupertas.

Di(q;)ligens demens, ex pernix pauper & in tas,

At quandoq; leges luces paces & arenas

Gazas & vitas raro & amicitias.

¶Neutra singularia tantum.

rygh̄t or lawfull. wronge. corrupcyon.

Neutra carent hæc plurali fas atq; nefas pus

gen° fru dyrte/or
euen. menti. olde age. myre. a sete. grounde.

Vesperum ador senium cœnum soliumq; solumq;

euen sterre. palme of the hãde. see. hell. bryddyme. scarlet colour.

Vesper hir atq; salũ barathrum viscũq; luctumq;

age. nothyng. idem. idem. nede. idem.

Aeuum nil nihilũ nihil atq; necesse necessum

cibus per angelos fi-

god of ryches. lus Israel dat°. glasse. paske or eester. mornyng. shambles.

Mãmona manna vitrum cũ paschate mane macellum

the spryngе sope or
tyme. steche. dethe. poyson. comen people. see.

ũ a nitẽdo stes nitr- acit. Ver nitrum lethum virus vulgus pelagusq;

all maner vytell of mete. hoc hoc

Atq; penus penoris coniunge penumq; penuq;

tempus quo ius
intermittitur. an ere of corne. frost.

Iusticium spicumq; gelu, simul antea dicta.

¶Antea dicta: vt nota metallorũ. exceptis es eris/ & electrũ. nota liquidorũ: vt flegma oleũ. Nota siccorũ: vt triticum piper/humi nascẽtia. herbarũ nota: vt aptum crocũ ẽ plural-m (vt dixim°) refugiũt. qnedã pluralem tamen habẽt: vt equor mel vinũ. ẽ. de quibus superius dictum est.

¶De his q̃ naturaliter singulari carent.

Natura careant singlari nomina multa

Festorum sic ludorum numeralia primi

Ordinis & quæ distribuunt, varijs quoq; constant

Et pro masclinis, capitur dum mobile multis.

¶Singularia uero naturaliter carent nota quattuor modis. Primo nota festorũ & ludorũ tã masculina: vt apollinares/quinquatres/circẽses: ẽ feminina/vt Neomenie. ẽ etiã neutra: vt orgia/bacchanalia/neptunalia/repotia/taurilia. Secõ nũeralia nota tam primi ordinis: vt duo tres ẽ. ẽ dupartitiua: vt bini trini licet

poetice interdū legitur septeno gurgite. pro septē gurgitibus. Tertio (sm Seruiū) q̄ non nisi er pluribus cōstant. vt scale/bige/trige/quadrige/sic pro epistola/arma quisquilie/scope. &c. Quarto adiectiua pro plurib⁹ masculinis accipi solita; vt cani pro capillis. Superi/inferi/posteri/minores/maiores.

¶Masculina tantum pluralia,

insignia consulum.

Mascula sunt isthęc tantum pluralia, fasces

greterayles

mery cōceytes. or barres. sayntes in heuen. vnder chambres.

Atq; sales clatri cum cœlitibusq; penates

cronycles. lamētacyons. hore heeres. nettes for dare. pyllers.

Annales threni cani cum cassibus antes

vpon borde hatches

in a shyppe. spyrytes of hell. gērylmen. spyrytes of hell spyces.

Atq; fori manes proceres Lemures & odores

lattes wyndowes rayles at the tylte ende. tribus quedam Titis.

or a grate. a graue. a carceres.

Cancelli loculi cum carceribus titienses

pars tertia ppli romani. seales in the heed. romani primi.

Fasti sic luceres cum furfuribusq; quirites

a payre of tables. a kynred. libelli.

Adde pugillares natales co(q;)dicillos

dis gentiales. hauthor: fryssion/or

pryuate goddes. ne. gorse.

Atq; lares sentes vepres deducta per ates

grete men. heedes or chefe men. best men of a towne.

magnates. primates. optimates.

A magnus primus simul optimus, anteq; dicta.

Authori ascribas aliter tibi si qua reperta.

¶Antea dicta vt in superiori precepto. Adiectiua q̄ pro plurib⁹ masculinis accipiunt: vt superi minores. &c. Festoꝝ et ludorū: vt apollinares/circēses. Nūeralia: vt tuo/tres/bini. Q̄s si qua aliter reperias authoritati ascribas. Nā apud Iuuenalē leges ꝓcerē. apō Persiū q̄ritē. apō Virg. carcerē ꝓ equoꝝ custodia. apud Ouidiū vepre q̄ cū poetica licētia ꝓmittūtur in ꝓsuetudinē trahēda dissētio. Sūt etiā multa q̄ i alia sig̃tione singularē hñt. vt sal ꝓ ꝓdimēto: sed tūc pl'ali caret. Itē fasc; ꝓ sarcina aut pōdere. virg. Ego hoc te fascelevabo. Et carcer ꝓ norior custodia pl'ali caret nēs cū multis adiectiuis: vt in minor maior liber. &c. q̄ alr sig̃nt cū ꝓ fixis sumūtur.

¶Fœminea tantum pluralia.

Fœminei generis sunt hæc pluralia tantum

acute dicta inferoꝝ ix daye before the the fyrst daye of

vel facta. sacra. festi dies. idus in the kalende. euery moneth.

Argutię inferiæ feriæ nonæ atq; calendę

iapes or pray or vauntage taken in warre.

flatterynge. tryfules. besom. prede ab hostibus capte.

Blantitiæ nugę scopæ sic manubięq;

truse or an armye or an the myddelmest daye.

fyrst fruytes. respyte. intestina. hooste of men. of euery moneth.

Primiciæ inducię lactes copię simul idus

funerals or nyght or lyeng i wayte threteynge/or
a feyre. dyrpges. derkenesse. or deceytes. manassynge.

Nundinæ & exequiæ tenebræ insidiæq; mineq;

purgamenta terrarū tā hominū q̄ montes altissimi qui
vel decid ex arborib⁹ serpentū spolia Italiam a Gallia et
aut floribus decidit. stonge. a denne. a cradle. Germania dirimūt.

Quisquiliæ exuuiæ latebræ cunæ simul alpes

q̄dā obseruatiōes siue vētiplacidissimi ori-
solennitates/siue sacra entales q̄ sole ingre-domus
remaynynges. watche. apud indeos. diente leonē flāt. pinata.

Relliquiæ excubię cęremoniæ Etesiæ & ędes

mos Rome horse har- montes
weddynge. siue vicus. neys. hispanie. bathes.

Nuptiæ & exquiliæ phalerę Gades quoq; thermæ

wauron desyres
occasions/or
ryches. instigacyon. organ pypes. varyaunce or ennempte.

Diuitię illecebræ cantes inimicitiæq;.

fendes or fu- thre goddes brachia scor. nomē vrbis
ryes of hell. ryches. offauour. pionis. vrbanitates. Minerue.

Diræ & opes Charites chelęq; facetiæ & Athenæ

a peyre fendes thre goddes thre goddes
of gates. of hell. fatall. offauour. euyll spirites.

Atq; fores furiæ Parcæ Gratiæ quoq; Laruæ

quoddā genus
indumentū. a wycket. diuinationis. vt locorū noia: Thebe. ꝛc.

Induuiæ valuæ sortes simul antea dicta.

¶ Antea dicta: vt suppetie ꝛ inficte q̄ntō ꝛ actō tm̄ habēt siliter grates. Et ea q̄ exhib⁹ cōstant. vt bige/trige. ꝛc. Et numeralia. vt bine/trine: non possum nō mirari quorūdā insciti q̄ affirmant hec nomina mappa/plaga/palea/nenia/narts/compes/antemna: et alia singulariter ere quū apud peritissimos i singulari reperiunt.

¶ Neutra pluralia & secundæ declinationis.

Neutra hæc plurali tantum flexusq; secundi,

trupettes. tentes. wepens. cradels. loca aspera.

Classica cum castris simul arma crepundia tesqua

vnbles i rockes in space of. v. yere.
puincia Scythie. garlande. a beest. the see. or processyons.

Bactraq; cum sertis sic exta Ceraunia lustra

a cradell the herte strynges.

Et cunabula sic præcordia lachana flabra

carchesia i pocula velicyphi. the top of a hyll. anterior pars nauis ferrate.
ilari. angl. illecey)

His carchesia sic iuga montis rostraq; nauis,

dyrges.
eleccyone. sacrificia que mor-
tēpora quib⁹ cōsules eligūtur. tuis impendūtur.

Adde comitia sic artaxata thentyra iusta.

¶ Attēdat lector quedā ex his in singulari declinata: sed tunc aliter signt: vt rostrū quū pro rictu auis sumitur: similiter iugū pro boū colligamine.

Aſt anien quondam nerien ſanguen quoq; turben.

¶Fœminea nominatiuum variantia.

Fœminei generis recto variata leguntur

ſawe duſt/or mullocke.

Hęc ſtips hęcq; ſtipis ſimĺ hęc ſcobs hęc ſcobis hęc plębs

the people. a bee. a ſallet or a helmet.

Hęc plębes, hęc apis vel apes, hęc caſſida caſſis.

fatneſſe. a valey.

Hęc adipes vel adeps, hęc vallis raroq; valles.

a ropynge. circũſtaunce compages/ambages.

Compago ambago tam ges q̃ go retinebunt.

phorcynis. filiꝰ Thoſoe nymphe. patria homeri. vrbs in Thera inſula.

Is ſimul in Phorcyn Salamin retinent & Eleuſin.

vt claritudo claritas. vt mũdities a munditia.

Multa per udo vel as abſtracta per es vel a ponas.

¶Confuſa in rectis obliquis diſtincta.

Confuſa hæc recto diſtincta ſed in genitiuo

Lens frons glis ſemis domꝰ & pecus addito caſſis

Vaſq; fides cancer veſper Silueſter & acer.

¶Lens lẽdis (a nytte). lens lentis (ryſe). Frons frondis (a bough). Frõs frontis (a fore heed). Glis glitis (a fyſtull). Glis gliſſis (claye). Glis gliris (a dormouſe). Semis indeclinabile (halfe in ony maner thynge). Semis ſemiſſis (half a poũde). Domus domi (at home). Domꝰ domus (a houſe). Pecꝰ pecoris (cattell/as ſhepe/goõtes) Pecus pecudis (beeſtes/as oxen/keyen/calues: & ſuche other). Caſſis caſſidis (a ſallet). Caſſis caſſis (a nette). Vas vadis (a ſurety or borowe). vas vaſis (a veſſel). Fides fidei (truthfaſtnes promes). Fides fidis (a ſtrynge). Cãcer cancri (the ſygne of the crabbe). Cãcer/ris (the cãker worme). Veſper veſperi (the enẽſterre). veſper veſperis (the euen ryde). Silueſter ſilueſtri. viri ppriũ. Silueſter/tris (of the wod) Acer aceris (a maple tre). Acer acris (ſwyfte/ſoure/or terſe)

¶De noibus incerti gñis dictũ eſt in generibꝰ de declinatione noim ludorꝝ feſtorꝝ domus & ambo ſuperiꝰ ĩ declinatione dictũ eſt.

¶Variantia declinationem.

a veſſell.

Hoc vas dat vaſis, plurali hæc vaſa dat orum.

an acre of lande. iugeri.

Iugerum erit flexus ſinglari nuncq; ſecundi.

iuge.um. iugeribꝰ. nũero. flexus.

Iugera rumq; ribus plurali fit quoq; terni.

¶Secundæ & tertiæ declinationis.

Iuppiters ſmythe. cãcer cãcri (a ſygne). a clere of yerne.

Mulciber & cancer necnon globus atq; ſequeſter

cancer canceris (the canker worme)

Flexura ternæ ſunt & quandoq; ſecundæ,

¶Tam quartæ q̃ ſecundæ declinationis.

Hæc ſunt flexuræ nunc quartæ nuncq; ſecundæ
a heppe tree. a pyuarde. a fygge/or fygge tree.
Cornus ſic pinus pro fructu aut arbore ficus.
an entre or veſtry. an ooke. bey tree. raſynge of people.
Ac adytus quęrcus laurus cantuſq; tumultus
a lake or myre. apparell. warnynge. coſt. vptell.
Et lacus ornatus monitus ſumptuſq; penuſq;
His addunt aliqui raroq; reperta ſecundæ
herynge. ſyght. a ſtrȳde. lpuynge. gronynge.
Auditus viſus paſſus victus gemituſq;
a ſyghte. flowynge. a wodde. a verſe. mournynge.
Aſpectus fluctus ſaltus verſus quoq; luctus
a bedde. fyſſynge. an army/or an hooſt. a parlyament.
Lectus piſcatus exercitus atq; ſenatus
brythe. gaynes. dethe. cõpany. hete or trouble.
Ortus cum quęſtus obitus cetus ſimul æſtus.

¶Annotatio.

Deficiunt quarti flexus laurus monituſq;
Caſibus in ternis numeri ſextiſq; vtriuſq;.

¶De formatione graduũ cõparationis.

M Obile quod poſſit ſiue augeri minui ve
Tres tenet hoſce grad⁹, poſitũ, mediũ, ſuperãtẽ.

¶Formatio cõparatiui & ſuplatiui.

gradu. .i. cõparatiuũ. vt docti doctior.
A poſito mediũ formes ſic, a primo (or ſibi iuncta)
vt forti fortior. .i. ſuperlatiuũ.
Caſu qui fit in i/ſimiliq; modo ſuperantem
vt a docti doctiſſimus. a forti fortiſſimus.
S iuncta atq; ſimus formes ex i vel eodem.

¶Annotatio comparatiui.

vt ſtrenuus. tenuis.
Vs ſimul is quando vocalis forte præibit.
vt magis ſtrenuus. magis tenuis.
In vice tunc mediį ſumas magis & poſitiuum.

¶Alia annotatio comparatiui.

yonger.
Iunior a iuueni remouens ue caret ſuperante.
Datq; ſiniſterior quamuis non rite ſiniſtri.
warre or worſe.
Deterus aut deter vel detero deterior dat.

¶Annotatio ſuperlatiui gradus.

vt niger nigerrimus.

Rectus in er formatrimus adiuncta)superantem,
Excipitur dexter quod dat timus atq; siniſter.

vt veterrimus. deterrimus.

Detero ſicq; vetus rimus a deterq; veter dant
ſaturrimus ꝙ ſaturiſſimus. maturrimus ꝙ maturiſſimus.
Turrimus atq; ſimus formãt ſatur atq; maturus.

¶Alia annotatio de ſuperlatiuo.

vt humillimus/ſimillimus/facillimus.

In limus is vertunt humilis ſimilis faciliſq;

agillimus. gracillimus. docillimus.

Atq; agilis gracilis(ceu Valla refert)dociliſq;.

¶De ijs q̃ rite nõ formãt gradꝰ ſed aliunde ſumũt.

Hęc rite aut graduũ formam ſeruant aliunde
At ſumunt,magnus vult maior maximus,atq;
Paruus vult minor & minimus,bonus & melior dat
Optimus,atq; malus peior ſic peſſimus,inde
Multus plus ſic plurimus,atq; potis potiuſq;
Inde potiſſimus,a nequamq; ior iſſimus exit.

¶De alijs quæ aliunde mutuantur.

vt grãdiloquꝰ. a loquor. a ſequor. a volo. a facio.

Clauſa dicus loquus atq; ſequus volus & ficus orta
A verbis medij formam ſimul & ſuperantis

vt grãdiloquẽtl/quẽtior/quẽtiſſimus.

Eicto(vt grandiloquens)ſumunt a participãte.

¶De ijs quæ carent ſuperlatiuo.

vt valde ſenex/valde iuuenis/valde memor/valde obnixus.

Iſta ſenex iuuenis memor obnixuſq; adoleſcens
Per valde & poſitum ſupplere volunt ſuperãtem.

¶De præpoſitionibus comparãtibus.

Ante dat anterior formato ſecus ſeciorq;.
Subterior donat ſubterq; carent ſuperante.

vt citerior. vlterior. exterior. inferior.

Ex ra dant erior citra,vltra,extra ſimul infra,

ſuperior. vt citimꝰ. infimꝰ. vltimus. extimus.

Atq; ſupra.dat imus citra,infra,vltra,ſimul extra
Quod ſimul extremus donat ſupraq; ſupremus
Vel ſummus,poſt poſterior poſtremus habebit.
Et prope dat ppior ſic proximus proximior dat.

¶De aduerbijs comparantibus.

Ex us format ior penitus penitiſſimus, exit
longe a go. fo:ther. fyrſt. gretely. mo:e.
A pridem prior & primus, magne magis effert
mooſt. longe. longer. diutiſſime. ofte.
Maxime itemq; diuq; diutius & iſſime ſæpe
ofter. ofteofte. very late.
Sæpius & ſæpiſſime habet, nuperrime nuper.
ſwyfter.
Ocyor ex ocys græce atq; ocyſſimus exit.

¶ De ijs quæ carent ſuperlatiuo.

later. late. ynough. better.
Serius a ſero tantum ſatis & ſatius dic.
otherwyſe.
A ſecus & ſecius, careant omnes ſuperante.

¶ De ijs quæ comparationē nō faciūt.

ſed aliunde mutuantur. vtpius. vtſtrenuus.
Raro gradus proprios ab ius vel uus reperimus.
vtreueredus colēdus. Horatius. Juno ꝛ deoꝝ quiſqs amicio:.
Nec dus verbali, nec de cus ci geminatum.

¶ Cicero in Anthoniū precipit pientiſſimū nō pijſſimū dicendū. Saluſtius dicēs ſtrenuus ꝙſqz maxime ſtrenuus: docet ſtrenuiſſimus vix reperiri.

¶ Londini in ędibus VVinandi de Vorde, ſub Solis interſignio, Anno dñi. M. CCCCC. xxij. Idibus Martijs.